

Magdalena Ziolo

Finansowe formy wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw: wybrane aspekty

Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu 13, 215-226

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MAGDALENA ZIOŁO

Uniwersytet Szczeciński

**FINANSOWE FORMY WSPARCIA ROZWOJU
INNOWACYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW
WYBRANE ASPEKTY**

Wprowadzenie

Przedsiębiorstwa funkcjonujące we współczesnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych, zwłaszcza w burzliwym otoczeniu i w warunkach nasilającej się konkurencji, zmuszone są do podejmowania działań innowacyjnych. Innowacje¹ stanowią jeden z elementów zapewniających podmiotom gospodarczym „trwanie” oraz długookresowy rozwój, kształtując jednocześnie ich pozycję rynkową.

Poziom innowacyjności przedsiębiorstw w znacznym stopniu determinowany jest dostępnością kapitału przeznaczanego na finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych, a także aktywnością państwa przejawiającą się w kreowaniu otoczenia prawno-ekonomicznego „przyjaznego” projektom innowacyjnym.

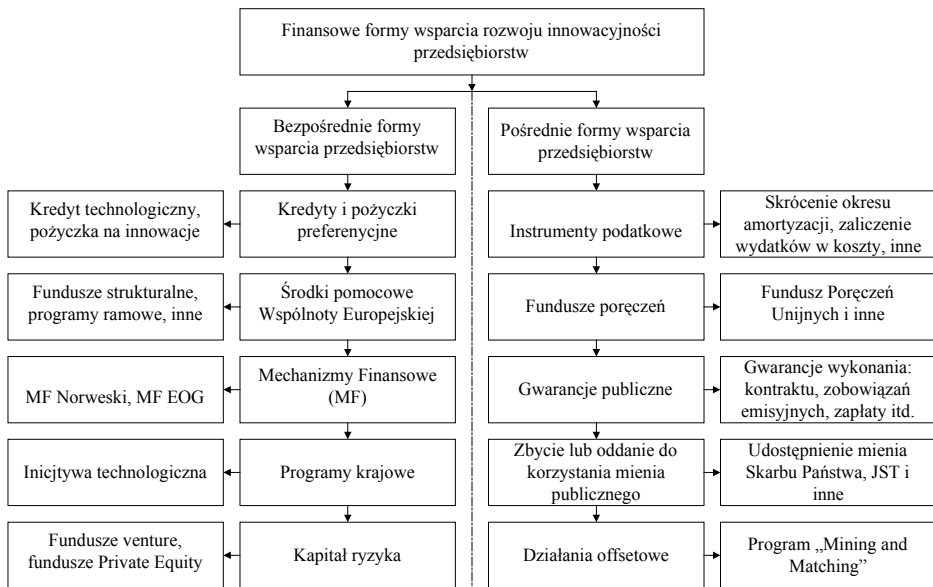
Celem artykułu jest przybliżenie finansowych form wsparcia stosowanych przez władze rządowe i samorządowe, skierowanych do przedsiębiorców podejmujących działania innowacyjne.

1. Bezpośrednie, finansowe instrumenty wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw

Rola, jaką przedsiębiorstwa pełnią we współczesnej gospodarce oraz ich wpływ na procesy wzrostu gospodarczego i rozwoju sprawia, iż obszar działań-

¹ Innowacja – wprowadzenie czegoś nowego; rzecz nowo wprowadzona; nowość, reforma. Definicja za W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Świat Książki, Warszawa 2000, s. 231.

ności przedsiębiorstw jest przedmiotem systematycznego zainteresowania i interwencji ze strony państwa². Oddziaływanie władz publicznych na ten sektor ma przede wszystkim charakter stymulacyjny i polega na kształtowaniu określonych zachowań rynkowych wśród przedsiębiorców. Współcześnie władze państwowe coraz częściej dostrzegają potrzebę wsparcia wszelkich działań i inicjatyw wywołujących pozytywne rezultaty społeczno-gospodarcze oraz przyczyniających się do realizacji strategicznych celów polityki państwa niezależnie od rodzaju podmiotów, które te działania realizują. Wsparcie ze strony sektora publicznego udzielane przedsiębiorcom przybiera zróżnicowane formy i dokonuje się dzięki wykorzystaniu szerokiej gamy instrumentów³ bezpośredniego i pośredniego oddziaływania (rysunek 1)⁴.

Rys. 1 Wybrane finansowe formy wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.pi.gov.pl/default.aspx?docId=338>.

² N. Derlukiewicz, *Instrumenty wspierania procesów innowacyjnych w Polsce – wybrane aspekty*, w: *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych*, red. K. Wilk, I. Potoczna, Akademia Ekonomiczna im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2006, t. II, s. 19.

³ Szerzej B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 55.

⁴ Również ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (DzU 2004, nr 123, poz. 1291) określa katalog instrumentów i narzędzi pomocy publicznej.

Bezpośrednie, finansowe instrumenty oddziaływania państwa w zakresie wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw służą zapewnieniu ciągłości finansowania projektów podejmowanych przez przedsiębiorców. Istotną rolę w tej grupie instrumentów odgrywiają kredyty i pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach oraz zagraniczne, bezzwrotne środki pomocowe. Bezpośrednią, krajową formą wsparcia rozwoju innowacyjności jest kredyt technologiczny, funkcjonujący dzięki ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej⁵. Kredyt ten jest udzielany przedsiębiorcom ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego utworzonego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Preferencja w przypadku tego źródła finansowania polega na możliwości umorzenia do 50% kwoty zadłużenia. Pozostałe warunki kredytowania nie różnią się od obowiązujących warunków rynkowych⁶. Kredyt technologiczny jest kredytem celowym, przeznaczonym na finansowanie inwestycji technologicznych, które w rozumieniu ustawy⁷ polegają na zakupie i wdrożeniu nowej technologii lub wdrożeniu własnej nowej technologii. Inwestycje technologiczne przyczynić się mają zatem do uruchomienia przez przedsiębiorstwo produkcji nowych lub zmodernizowanych wyrobów lub świadczenia nowych bądź zmodernizowanych usług⁸. Kredyt technologiczny udzielany jest na okres do 72 miesięcy⁹:

- przedsiębiorcy¹⁰, którym może być osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą,
- wspólnikom spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Kredyt ten oparty jest na zasadzie współfinansowania. Wymagany udział własny przedsiębiorcy w finansowaniu projektu nie może być niższy niż 25% wartości netto inwestycji realizowanej z wykorzystaniem środków pochodzących z kredytu technologicznego¹¹.

⁵ DzU 2005, nr 179, poz. 1484 z późn. zm.

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, DzU 2005, nr 179, poz. 1484 z późn. zm.

⁷ *Ibidem*, art. 4, ust. 1.

⁸ *Ibidem*, art. 2, ust. 7.

⁹ <http://www.pi.gov.pl/default.aspx?docId=1868&mId1=338>.

¹⁰ W rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej, DzU 2004, nr 173, poz. 1807, z późn. zm.

¹¹ Art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku...

Przedsiębiorcy zgłaszający zapotrzebowanie na finansowanie projektów innowacyjnych skorzystać mogą również z pożyczki przeznaczonej na finansowanie innowacji. W szczególności ten rodzaj pożyczki może zostać wydatkowany na cele związane z¹²

- wdrożeniem wyników prac badawczo-rozwojowych;
- zakupem licencji krajowych lub zagranicznych, polegającym na nabyciu uprawnień do wykorzystywania rozwiązań naukowych i technicznych oraz doświadczeń produkcyjnych;
- zakupem i montażem maszyn lub urządzeń;
- budową, rozbudową bądź modernizacją budynków lub instalacji niezbędnych do wprowadzenia innowacji.

Wartość pożyczki na realizację inicjatyw innowacyjnych pozostaje ograniczona i nie może przekroczyć 75% kwoty wydatków kwalifikujących się do finansowania, dokonanych po dniu, w którym umowa pożyczki została zawarta. Jednocześnie wskazany jest również maksymalny, kwotowy limit dofinansowania stanowiący równowartość w złotych kwoty 500 tys. euro.

Pełnoprawne członkostwo Polski we Wspólnocie Europejskiej wywarło wielokierunkowy wpływ na kształt krajowych struktur społeczno-gospodarczych oraz na warunki finansowania i funkcjonowania polskich przedsiębiorstw. Możliwość pozyskania środków finansowych w ramach bezzwrotnej pomocy zagranicznej (unijnej i pozaunijnej) stała się dla krajowych przedsiębiorców szansą na pozyskanie finansowania dla podejmowanych przez nich przedsięwzięć prorozwojowych, w szczególności cechujących się wysokim stopniem innowacyjności.

W okresie programowania (2007–2013) zwiększenie innowacyjności¹³ przedsiębiorstw stało się jednym z szczegółowych celów programu operacyjnego *Innowacyjna gospodarka*. Głównym jego zamierzeniem jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dla wszelkich inicjatyw, które przyczynią się do rozwoju polskiej gospodarki, podejmowanych przez innowacyjne przedsiębiorstwa (tabela 1). Zamierzenia te mają zostać osiągnięte dzięki działaniom interwencyjnym, które polegają na udzieleniu bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstwom, instytucjom otoczenia biznesu oraz jednostkom naukowym świadczącym usługi o wysokiej jakości na rzecz przedsiębiorców. Drugim, planowanym i zarazem

¹² <http://www.pi.gov.pl/default.aspx?docId=2670&mId1=338>.

¹³ Innowacyjność postrzegana jest jako wdrożenie nowości do praktyki gospodarczej. Projekt programu operacyjnego *Innowacyjna gospodarka*, w: *Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007–2013*, Warszawa 2007, s. 6.

równoległym obszarem oddziaływania jest środowisko instytucjonalne, w otoczeniu którego funkcjonują innowacyjne przedsiębiorstwa. Kształtowanie warunków działania podmiotów gospodarczych w tym środowisku odbywać się będzie z udziałem instrumentów wsparcia systemowego.

Na osiągnięcie celów określonych w programie operacyjnym *Innowacyjna gospodarka* (PO IG) w latach 2007–2013 przeznaczone zostały środki finansowe o łącznej kwocie ponad 9,7 mld euro. Wkład Unii Europejskiej oszacowano na kwotę 8,3 mld euro (85% całkowitej alokacji środków publicznych). Pozostałe środki – w wysokości 1,4 mld euro, to udział krajowy (15% alokacji środków publicznych). Bezwrotna pomoc zagraniczna Wspólnoty udostępniona w ramach PO IG zostanie w całości sfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Alokacja środków z EFRR w związku z celami zdefiniowanymi w PO IG będzie stanowić 12,3% całej puli środków wspólnotowych zaangażowanych w realizację *Narodowej strategii spójności*¹⁴.

Bezwrotna pomoc zagraniczna dostępna dla Polski w ramach mechanizmów finansowych (MFEEOG i NMF¹⁵) stanowi (oprócz środków pomocowych Wspólnoty Europejskiej) istotne, uzupełniające źródło zasileń, dzięki któremu wsparta jest realizacja przedsięwzięć urzeczywistniających założenia *Narodowego planu rozwoju w latach 2007–2013*¹⁶. Zarówno mechanizm norweski, jak i mechanizm EOG we wspólnym obszarze priorytetowym VI (*Badania naukowe*¹⁷) uwzględniają możliwość finansowania projektów badawczych (w tym rozwiązań innowacyjnych) ze wszystkich dziedzin i dyscyplin naukowych objętych wsparciem w ramach MFEEOG i NMF¹⁸. Projekty badawcze określone zostały jako: „projekty obejmujące działalność badawczą o charakterze eksperymentalnym lub

¹⁴ *Ibidem*, s. 155.

¹⁵ Łączna kwota środków przyznanych Polsce do wykorzystania w ramach obu mechanizmów w okresie ich obowiązywania tj. od 1 maja 2004 roku do 30 kwietnia 2009 roku ustalona została na poziomie 533,51 mln. euro, z czego środki w wysokości 269,57 mln. euro to finansowanie z mechanizmu finansowego EOG, natomiast pozostała kwota w wysokości 263,94 mln. euro to pomoc pochodząca z norweskiego mechanizmu finansowego.

¹⁶ W okresie 2007–2013 w *Narodowym planie rozwoju* wskazano kierunki wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na stymulowanie procesów rozwoju, jednakże bez względu na źródło ich pochodzenia. Szerzej: *Zarządzanie projektem europejskim*, red. M. Trocki, B. Grucza, PWE, Warszawa 2007, s. 31.

¹⁷ Całkowita alokacja z MF EOG przeznaczona na priorytet 6 w latach 2004–2009 wynosi 33,32 mln euro.

¹⁸ M. Ziolo, *Mechanizm finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz norweski mechanizm finansowy jako bezwrotne źródła finansowania rozwoju produktu turystyki kulturowej*, Ekonomiczne Problemy Turystyki nr 8, Szczecin 2007, s. 373–381.

Tabela 1

Cele i priorytety programu operacyjnego *Innowacyjna gospodarka*

Cel główny: Rozwój polskiej gospodarki dzięki innowacyjnym przedsiębiorstwom					
Cele szczegółowe					
Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6
Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw	Wzrost konkurencyjności polskiej nauki	Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym	Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki	Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy	Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce
Osie priorytetowe					
<p>Oś 1) Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Oś 2) Infrastruktura sfery B + R</p> <p>Oś 3) Kapitał dla innowacji</p> <p>Oś 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Oś 5) Dyfuzja innowacji</p> <p>Oś 6) Polska gospodarka na rynku międzynarodowym</p> <p>Oś 7) Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji</p> <p>Oś 8) Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki</p> <p>Oś 9) Pomoc techniczna</p>	<p>Oś 1) Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Oś 2) Infrastruktura sfery B + R</p> <p>Oś 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Oś 5) Dyfuzja innowacji</p> <p>Oś 9) Pomoc techniczna</p>	<p>Oś 1) Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Oś 2) Infrastruktura sfery B + R</p> <p>Oś 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Oś 5) Dyfuzja innowacji</p> <p>Oś 9) Pomoc techniczna</p>	<p>Oś 1) Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Oś 3) Kapitał dla innowacji</p> <p>Oś 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Oś 5) Dyfuzja innowacji</p> <p>Oś 6) Polska gospodarka na rynku międzynarodowym</p> <p>Oś 9) Pomoc techniczna</p>	<p>Oś 1) Badania i rozwój nowoczesnych technologii</p> <p>Oś 2) Infrastruktura sfery B + R</p> <p>Oś 3) Kapitał dla innowacji</p> <p>Oś 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Oś 5) Dyfuzja innowacji</p> <p>Oś 6) Polska gospodarka na rynku międzynarodowym</p> <p>Oś 9) Pomoc techniczna</p>	<p>Oś 2) Infrastruktura sfery B+R</p> <p>Oś 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia</p> <p>Oś 7) Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji</p> <p>Oś 8) Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki</p> <p>Oś 9) Pomoc techniczna</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Projekt programu operacyjnego „Innowacyjna gospodarka”, 2007–2013; Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007–2013...*, s. 83.

teoretycznym, których celem jest zdobycie nowej wiedzy o zjawiskach i faktach¹⁹. Środki finansowe dostępne w ramach priorytetu VI służyć mogą w szczególności przedsiębiorcom pragnącym wdrażać rozwiązania innowacyjne w następujących obszarach: ochrony środowiska (szczególnie w sferze redukcji zanieczyszczeń i wzrostu znaczenia alternatywnych źródeł energii), opieki zdrowotnej i opieki nad dzieckiem, zrównoważonego rozwoju oraz rewitalizacji miast. W procesie alokacji środków z pomocy zagranicznej udostępnionej w formie mechanizmów finansowych (podobnie, jak w przypadku funduszy pomocowych Unii Europejskiej) obowiązują ściśle sprecyzowane zasady współfinansowania, a wśród nich zasada dodatkowości²⁰ środków, postulująca, iż finansowanie dostępne w ramach MFEQG i MFN nie zastępuje środków krajowych, lecz stanowi ich uzupełnienie.

2. Pośrednie finansowe formy wsparcia działań innowacyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa

Rozdział 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej²¹ stał się podstawą do wielu zmian wprowadzonych w obowiązujących przepisach podatkowych, których celem było zachęcenie przedsiębiorców do podejmowania działań innowacyjnych. Instrumenty pośredniego oddziaływania państwa na określone zachowania podmiotów gospodarczych pełnią rolę swoistego akceleratora dla rozwoju działalności innowacyjnej. Zmiany przyjęte w treści zapisów ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych²² stworzyły podstawę do wykorzystania w praktyce gospodarczej czterech form pośredniego wsparcia finansowego przedsiębiorstw w postaci²³:

- odliczenia od podstawy opodatkowania wydatków poniesionych przez podatnika na nabycie nowych technologii do wysokości i na warunkach określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw finansów publicznych, uwzględniającym obowiązujące wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej²⁴;

¹⁹ <http://www.eog.gov.pl/Obszary+priorytetowe/Badania+naukowe/>.

²⁰ I. Pietrzyk, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa 2006, s. 185.

²¹ DzU 2005, nr 179, poz. 1484 z późn. zm.

²² DzU 2000, nr 54, poz. 654, z późn. zm.

²³ <http://www.pi.gov.pl/default.aspx?docId=1909&mId1=338>.

²⁴ Art. 21, ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku...

- przyspieszenia (skrócenia) okresu amortyzacji zakończonych prac badawczo-rozwojowych z 36 do 12 miesięcy²⁵;
- zaliczenia wydatków na prace badawczo-rozwojowe w koszty uzyskania przychodów niezależnie od wyniku, jakim się one zakończyły;
- opodatkowania 22-procentową stawką podatku VAT usług naukowo-badawczych²⁶.

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej²⁷ nowa technologia to: „wiedza technologiczna w postaci wartości niematerialnych i prawnych, w szczególności wyniki badań i prac rozwojowych, nabyta przez podatnika od jednostek naukowych w rozumieniu prawa kraju rejestracji, która umożliwia wytwarzanie nowych lub udoskonalonych wyrobów lub usług i która nie jest stosowana na świecie przez okres dłuższy niż 5 lat, co potwierdza opinia niezależnej jednostki naukowej w rozumieniu ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki”²⁸. Podatnik ma prawo do dokonywania odliczeń, jakie przysługują mu w związku z zakupem nowej technologii, w ciągu kolejnych trzech lat podatkowych. Jednakże prawo do odliczeń wydatków na zakup nowej technologii nie przysługuje wszystkim przedsiębiorcom. Z możliwości dokonywania odliczeń wyłączone zostały te podmioty, które w roku podatkowym lub w roku poprzedzającym rok podatkowy prowadziły działalność na terenie specjalnej strefy ekonomicznej²⁹. Kwota przysługujących odliczeń została zróżnicowana w zależności od typu podatnika, a tym samym ograniczona do wysokości³⁰:

- 50% ceny zakupu nowej technologii w przypadku mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- 30% ceny zakupu nowej technologii w przypadku pozostałych podmiotów.

Prawo do odliczeń związanych z nabyciem nowej technologii wygasa, jeżeli podatnik przed upływem trzech lat podatkowych, licząc od końca roku podatko-

²⁵ *Ibidem*, art. 22, ust. 2.

²⁶ 22% stawka VAT na usługi naukowo-badawcze obowiązuje od 1 stycznia 2006 r. Od tego dnia możliwe stało się dokonywanie odliczeń podatku VAT.

²⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku..., art. 2, ust. 10.

²⁸ DzU 2004, nr 238, poz. 2390 i nr 273, poz. 2703 oraz DzU 2005, nr 85, poz. 727.

²⁹ Art. 22, ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku...

³⁰ *Ibidem*, art. 22, ust. 4 pkt 7.

wego, w którym wprowadził nową technologię do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych³¹:

- udzielił prawa do nowej technologii (w jakiegokolwiek formie) innym podmiotom³²,
- została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku lub został on postawiony w stan likwidacji,
- w jakiegokolwiek formie otrzymał zwrot wydatków na tę technologię.

Przedsiębiorcom podejmującym działania innowacyjne oraz wdrażającym nowe technologie przysługuje (oprócz odliczeń wydatków na nowe technologie) prawo do przyspieszonej amortyzacji kosztów poniesionych w związku z tymi działaniami. Okres dokonywania odpisów amortyzacyjnych od poniesionych kosztów zakończonych prac rozwojowych nie może być krótszy niż 12 miesięcy³³. Koszty prac rozwojowych³⁴ podlegają amortyzacji niezależnie od przewidywanego okresu używania, jeżeli³⁵:

- produkt lub technologia wytwarzania są ściśle ustalone, a dotyczące ich koszty prac rozwojowych wiarygodnie określone;
- techniczna przydatność produktu lub technologii została przez podatnika odpowiednio udokumentowana i na tej podstawie podatnik podjął decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii;
- z dokumentacji dotyczącej prac rozwojowych wynika, że koszty prac rozwojowych zostaną pokryte spodziewanymi przychodami ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania technologii.

Pośrednie, finansowe formy wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw stymulują i kreują pożądane przez państwo postawy jednostek funkcjonujących w sektorze prywatnym. Jednakże osiągnięcie celów i założeń prorozwojowych na gruncie polskim nie byłoby możliwe bez właściwego otoczenia prawno-ekonomicznego wspieranego przez instytucje, których działanie ukierunkowane zostało na stymulowanie wzrostu gospodarczego i rozwoju zarówno

³¹ *Ibidem*, art. 22, ust. 4 pkt 8.

³² Nie dotyczy to jednak przeniesienia prawa w wyniku przekształcenia formy prawnej oraz łączenia lub podziału dotychczasowych przedsiębiorców – dokonywanych na podstawie przepisów kodeksu spółek handlowych.

³³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku..., art. 16m, ust. 1, pkt 3.

³⁴ Prace rozwojowe zakończone wynikiem pozytywnym. Wynik ten może być wykorzystany na potrzeby działalności gospodarczej podatnika.

³⁵ Art. 16b, ust. 2, pkt 3 ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych, DzU 2000, nr 54, poz. 654, z późn. zm.

na poziomie regionalnym, jak i lokalnym. Do instytucji takich należą między innymi fundusze poręczeń kredytowych, których zadaniem jest udzielanie wsparcia i przyczynianie się do niwelowania barier w dostępności do kapitału przez podmioty prowadzące aktywność gospodarczą na określonym terenie³⁶.

Szczególnym rodzajem funduszu jest Fundusz Poręczeń Unijnych, który został utworzony na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o Funduszu Poręczeń Unijnych (FPR)³⁷. Celem funduszu, działającego w ramach Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK), jest zwiększenie możliwości absorpcji środków pomocowych Wspólnoty Europejskiej poprzez minimalizowanie ograniczeń w procesie pozyskiwania tego rodzaju współfinansowania. BGK, dysponując środkami w ramach Funduszu Poręczeń Unijnych, może udzielić gwarancji, poręczenia spłaty kredytu lub wykonania zobowiązań wynikających z obligacji, jeżeli kredyt lub środki z emisji obligacji są przeznaczone na realizację projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej³⁸. Ogólnie warunkami udzielenia gwarancji lub poręczenia są:

- dokonanie przez BGK analizy ryzyka wypłaty zobowiązania z tytułu udzielonej gwarancji lub poręczenia bądź sporządzenie analizy formalnoprawnej transakcji³⁹;
- ustanowienie zabezpieczenia na rzecz BGK w związku z ewentualnymi roszczeniami wynikającymi z tytułu wykonania obowiązków gwaranta lub poręczyciela⁴⁰;
- wniesienie opłaty prowizyjnej od gwarancji lub poręczenia⁴¹.

Pośrednie formy finansowego wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw systematycznie ewoluują, zwłaszcza pod wpływem oddziaływania czynników zewnętrznych (procesy integracji i globalizacji). Niska innowacyjność⁴²

³⁶ Szerzej: M. Gajewski, T. Kiliański, J. Szczucki, *Zasady organizacji i funkcjonowania funduszy poręczeń kredytowych*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeńiowych, Wydawnictwo i Zakład Poligrafii Instytutu Technologii Eksploatacji, Radom 2000.

³⁷ DzU 2004, nr 121, poz. 1262 z późn. zm.

³⁸ Art. 10, ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o Funduszu Poręczeń Unijnych, DzU 2004, nr 121, poz. 1262 z późn. zm.

³⁹ *Ibidem*, art. 13 ust. 1. Warunek ten nie obowiązuje w przypadku udzielenia bankom gwarancji lub poręczenia portfela kredytowego oraz udzielenia gwarancji portfela kontraktów.

⁴⁰ *Ibidem*, art. 14.

⁴¹ *Ibidem*, art. 15, ust. 1.

⁴² Wskaźnik innowacyjności dla polskich przedsiębiorstw wynosi 0,22, podczas gdy średni wskaźnik Wspólnoty kształtuje się na poziomie 0,45.

polskich przedsiębiorstw warunkuje potrzebę kreowania przez państwo nowych, finansowych instrumentów bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na przedsiębiorców, w celu podnoszenia poziomu ich innowacyjności.

Zakończenie

Innowacyjność sektora polskich przedsiębiorstw pozostaje niezadowalająco niska w porównaniu z poziomem innowacyjności reprezentowanym przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w krajach członkowskich Wspólnoty. Zmiana tego stanu rzeczy wymaga kompleksowego oddziaływania ze strony władz publicznych przejawiającego się między innymi w stworzeniu warunków do rozwoju i realizacji podejmowanych przez przedsiębiorców działań innowacyjnych. W tym celu władze rządowe i samorządowe wykorzystują dostępne dla nich formy interwencji o charakterze oddziaływania pośredniego i bezpośredniego na docelową grupę przedsiębiorców. Szczególnie istotne jest w tym przypadku stosowanie finansowych instrumentów wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw. Katalog dostępnych form wsparcia przedsiębiorstw zarówno o charakterze pośrednim, jak i bezpośrednim w warunkach polskich podlega ewolucji i jest kształtowany przez zapisy zarówno legislacji krajowej, jak i wspólnotowej.

Literatura

- Derlukiewicz N., *Instrumenty wspierania procesów innowacyjnych w Polsce – wybrane aspekty*, w: *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych*, red. K. Wilk, I. Potoczna, Akademia Ekonomiczna im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2006, t. II.
- Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Gajewski M., Kiliański T., Szczucki J., *Zasady organizacji i funkcjonowania funduszy poręczeń kredytowych*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeńiowych, Radom 2000.
- Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Świat Książki, Warszawa 2000.
- Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych, DzU 2000, nr 54, poz. 654, z późn. zm.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o Funduszu Poręczeń Unijnych, DzU 2004, nr 121, poz. 1262 z późn. zm.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, DzU 2005, nr 179, poz. 1484 z późn. zm.

Zarządzanie projektem europejskim, red. M. Trocki, B. Grucza, PWE, Warszawa 2007.

Ziolo M., *Mechanizm finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz norweski mechanizm finansowy jako bezzwrotne źródła finansowania rozwoju produktu turystyki kulturowej*, *Ekonomiczne Problemy Turystyki* nr 8, Szczecin 2007.

FINANCIAL INSTRUMENTS SUPPORTING DEVELOPMENT OF INNOVATIVENESS OF THE ENTERPRISES

Summary

Innovativeness of the sector of enterprises in Poland is still very low comparing to the European Union average. The cardinal change of *status quo* requires deep involvement of the public authorities at the local and regional level. In the new programming period 2007–2013 public sector in Poland has focused on the enhancement of economy based on the innovative enterprises. Innovativeness of the Polish enterprises is one of the important economic goals of the state, which should be achieved with usage of public fiscal and non-fiscal instrument.

Translated by Magdalena Ziolo